

DOI 10.37491/UNZ.87.3
УДК 342.951:351.82

Зоряна КІСІЛЬ¹

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАЛУЧЕННЯ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ДО ПРОЦЕСУ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Позиціоновано, що переміни в Україні, власне, як у економіці, так і в політиці активно впливають на процес продукування нових взаємовідносин на хід утворення сучасних відносин органів державного управління з громадськими інститутами (об'єднаннями). Наголошено що постійний взаємозв'язок органів державної влади й соціуму є свідченням і гарантією громадсько-правової сталості й еволюції будь-якої держави, тому що наявні проблемні питання ескалації в Україні неможливо розв'язати без цілковитого сприяння соціуму. Водночас це стосується й інститутів громадянського соціуму. Проведено інтегративну розвідку функцій інститутів громадянського суспільства щодо превенції корупційних деліктів в органах державної влади. Надано практичні пропозиції в частині вирішення цілого спектру теоретичних, практичних завдань, які запобігатимуть вчиненню корупційних правопорушень державними службовцями. Наголошено, що необхідність ретельного аналізу наявних проблем ідентифікації громадських інститутів крізь призму уповноважених органів превенції корупційним правопорушенням умотивована низкою чинників, доміантними поміж котрих слід відзначити низький рівень дієвості вітчизняних алгоритмів запобігання корупції, підтверджена перманентним рівнем зростання чисельності корупційних

¹ докторка юридичних наук, професорка, заступниця директора Інституту управління, психології та безпеки, Львівський державний університет внутрішніх справ, zoriana-kisil@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0003-1405-4547>.

правопорушень та чималого антикорупційного потенціалу соціуму, повноцінна реалізація якого є неможливою без актуалізації чинного законодавства. Реалізовано комплексне та системне дослідження наявного міжнародного досвіду в галузі організації функціонування інститутів громадянського суспільства в частині запобігання корупції, окреслено основні прогалини в сучасному адміністративно-правовому вимірі, організації функціонування цих інститутів та позиціоновано способи їх подолання шляхом імплементації наявного зарубіжного досвіду. Наявне становище наукових розвідок, котрі присвячені дослідженню чинників, що унеможливають результативність та успішність фахового функціонування інститутів громадянського суспільства, позиціоновані чималою інваріативністю та містять інколи суперечливі доктрини. З'ясовано, що для створення комплексного, ефективного та оптимального механізму імплементації передового міжнародного досвіду у практичну професійну діяльність інститутів громадянського суспільства є необхідність структурування наявних прогалин адміністративного та правового вимірів їхнього функціонування й визначення методів та засобів реалізації означених функцій, які є апробованими міжнародною спільнотою.

Ключові слова: інститут громадянського суспільства, превенція, корупційні правопорушення, міжнародний досвід, адміністративно-правовий механізм.

Вступ. Комплексний підхід до впровадження низки антикорупційних заходів, безперечно, є домінантною гарантією ефективності й якості запобігання корупційним деліктам на всіх щаблях її існування і є ключовою детермінантою фактичного пониження рівня корупційного елемента в діяльності української держави у стратегічній квінтесенції. Успіх інтегральності як орієнтира антикорупційної політики полягає в системному конструктивному коригуванні всіх складників системи чинного національного законодавства, які чинять вагомий вплив на результативність та якість алгоритму процесу превенції корупційним деліктам. Нині домінантним є питання, яке вимагає першочергового вирішення — внесення змін до вітчизняного антикорупційного законодавства, оскільки його неефективність зумовлена архаїчністю, анемічністю або казуїстичністю певних його приписів.

Проблемним аспектам удосконалення правового механізму й чинного законодавства в частині превенції корупційних деліктів, серед котрих есенційними, на нашу думку, є наукові розвідки А. Movchana, А. Babjaka [1], Y. Nazara, D. Yosyfovycha [2], Т. Bogolib [3], V. Casallas, O. Lucia, O. Gomez, N. Emilse, H. Diaz, A. Wilder [4], I. Kopotun, L. Herasymenko, O. Tykhonova, M. Leonenko, K. Shurupova [5], S.-T. Maxim [6], N. Parisi [7] та ін.

Наукові розвідки саме цих учених є індикаційним базисом для створення єдиного й функційного алгоритму удосконалення національного законодавства в частині запобігання корупційним деліктам.

Метою статті є позиціонування основних наявних прогалин в сучасному адміністративно-правовому вимірі впорядкування механізмів долучення інститутів громадянського суспільства до процесу превенції корупційних деліктів в Україні та методів їх елементування із урахуванням зарубіжного досвіду.

1. Роль та значення інститутів громадянського суспільства в частині втілення низки адміністративних заходів у превенції корупційних деліктів в органах публічної влади в Україні

Для оптимізації позиціонування пропозицій щодо вдосконалення адміністративно-правових компонентів механізму превенції та запобігання корупційним деліктам стосовно досліджуваної автором проблематики, а саме залучення інститутів громадського суспільства (далі — ІГС) в антикорупційну діяльність, а також прагнення сформулювати комплексний і стратегічно-коректний процес зазначеної модернізації, нами здійснено аналіз і позиціоновано доповнення до основоположних пропозицій, на яких наголошують увагу науковці, що надало можливість консолідувати такі пропозиції в блоки, а саме виняткову диспозитивність норм чинного національного законодавства стосовно адміністративної відповідальності за правопорушення, які корелюються із корупційними правопорушеннями.

Здійснений нами ґрунтовний аналіз гл. 13-А Кодексу України про адміністративні правопорушення [8] (далі — КУпАП) є підґрунтям потреби в удосконаленні чинних правових приписів:

А. У ст. 172⁴ КУпАП фактично встановлено протиправність «... поєднання особами, на котрих поширюється дія антикорупційного законодавства, професійної діяльності із підприємницькою чи іншою оплачуваною діяльністю». Але законодавець не врахував узвичаєного міжнародного досвіду низки країн світу, котрі досягнули значних успіхів у запобіганні корупції. Так, у законодавстві більшості країн містяться приписи, котрі спрямовано на урегулювання питання «конфлікту інтересів» під час проходження державної служби шляхом запровадження певних контрольно-заборонних й обмежувальних заходів, котрі покликані запобігати корупційним деліктам.

У Законі України «Про запобігання корупції» [9] відсутній алгоритм розв'язання «конфлікту інтересів» стосовно посадових осіб, звільнення з посади яких реалізовується відповідно до рішення Президента України, Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, а також осіб, на яких поширюється дія Дисциплінарних Статутів, у котрих відсутня можливість звільнитися у термін 15-ти днів і котрих неможливо звільнити із обійманої посади впродовж місячного строку.

Незважаючи на те, що в Законі України «Про запобігання корупції» інститут «конфлікту інтересів» нормативно є закріпленим, вважаємо за доцільне враховувати наявний зарубіжний досвід. Так, для превенції виникнення «конфлікту інтересів» у більшості країн функціонують спеціальні органи, котрі здійснюють контрольні функції в цій царині. Так, у Великобританії це належить до функцій Комітету Нолана, котрий було засновано в

жовтні 1994 року [10]. У Великобританії особа, яка є претендентом на посаду міністра, зобов'язана надати не лише власну декларацію про свої доходи, але і повний перелік власних фінансових інтересів. Надані дані такою особою ретельно перевіряються, після чого претендентові може бути запропоновано замінити устанovu, в якій розташовано активи та припинити співробітництво із певними компаніями [11, с. 115].

Центральна служба попередження корупції є одним із основних державних інститутів, котрий реалізує низку заходів із запобігання та боротьби із корупцією у Франції. До основних функцій, покладених на цей інститут, слід віднести розроблення та запровадження низки антикорупційних заходів; аналіз та розслідування інцидентів фінансового зловживання зі сторони державних посадовців, отримання неправомірної винагороди за надання пільг чи преференцій під час реалізації тендерних торгів [12, с. 235].

Бюро з розслідування випадків корупції є незалежним інститутом, який розслідує випадки зловживань поміж державних чиновників. Основною особливістю політики Сінгапуру є прагнення до мінімізації чи виключення детермінант, котрі спричиняють суперечливість між приватними інтересами особи та її службовими повноваженнями [13].

Вважаємо за доцільне імплементувати досвід Великобританії, Франції, Сінгапуру, адже в законодавстві України не задекларовано як делікт вихід особою, яку призначають на посаду публічної служби зі складу органів управління із зберіганням становища крайнього бенефіціарного власника, що, у свою чергу, цілковито перечить наявному припису стосовно «... недопущення сумісництва професійної діяльності з підприємницькою» [8].

Вважаємо, що до припису диспозиції частини 1 та 2 ст. 172⁴ КУпАП слушно додати абзац, а саме: «... а також збереження становища бенефіціара від зазначеної діяльності», тому що головною детермінантою виникнення конфлікту інтересів є не сам процес виконання підприємницької діяльності, а отримання від дій зиску. Отже, внесення запропонованої зміни до ст. 172⁴ КУпАП сприятиме нейтралізації феномену протиставлення професійних, службових і особистої корпоративної зацікавленостей особи, наділеної владними повноваженнями в процесі здійснення службовцем управлінських функцій. Уточнення ст. 172⁴ КУпАП надасть шанс інститутам громадянського суспільства, які здійснюють постійне спостереження за корупційною активністю осіб, які мають владні повноваження, виявляти приховані факти наявної комерційної зацікавленості посадових осіб, що значно підвищить рівень результативності та ефективності антикорупційної практики ІГС, а також якість та дієвість їхньої взаємодії із органами правоохорони в контексті надання повідомлень стосовно корупційно-деліктної поведінки.

Б. Некоректне визначення складу делікту, передбаченого у ст. 172⁶ КУпАП.

Головним із проблемних питань щодо організації ефективного антикорупційного механізму слушно визнати абстрактність позиціонування

цього явища в чинному законодавстві України, тому що без чіткої конкретизації сенсу феномену дуже складно здійснити ідентифікацію низки заходів, втілення яких необхідно для превенції його виявам. Слушною є думка А. Бухтіарова, який зазначає, що: «... не слід проводити аналогію між ефективністю протидії корупції та невинуватим розширенням змістовного наповнення цього явища. Практика правозастосування свідчить, що невинуватим віднесення загального делікту до складу корупційних правопорушень розмиває межі такого інституту, що призводить до неможливості ефективного подальшого процесуального забезпечення проваджень на стадії слідства та судового розгляду. Чіткість критеріїв корупційності протиправної поведінки — базис для дієвості превентивного впливу на потенційних правопорушників, оскільки створює запоруки для дієвості правоохоронної системи» [14, с. 32].

Цілком погоджуючись із позицією А. Бухтіарова, вважаємо за доречне звернути увагу на безсумнівній аналогії позиціонованості загальності закріплення в диспозиціях корупційних деліктів у КУпАП. Таким чином, вимоги, задекларовані у ст. 172⁶ КУпАП, як квінтесенція корупційного правопорушення обумовлюються як «... несвоєчасне подання без поважних причин декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування» [8]. На думку автора, особливістю корупційної дії остаточно повинен фігурувати факт у вчинку корисливої причини і намір — отримання неправомірного зиску від реалізації посадових функцій. Наявна інтерпретація диспозиції ст. 172⁶ КУпАП унеможлиблює однозначну ідентифікацію дії як правопорушення, котре пов'язане з корупцією. Зазначена обставина досить часто спричиняє автоматичне зарахування провадження у справах про адміністративні делікти до царини реалізації державної служби в категорію корупційного правопорушення водночас із побіжними результатами: фіксацією даних стосовно правопорушника в «Єдиному державному реєстрі осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення (реєстр корупціонерів)» [15]; вжиття заходів дисциплінарного впливу — звільнення з обійманої посади; заміну підслідності делікту із атрибуцією його до царини компетенції НАБУ та ін.

Вважаємо, що зазначена прогалина в чинному законодавстві України обумовлюється як сукупність евентуальних негативних наслідків для особи, котра є уповноваженою на здійснення функцій держави або місцевого самоврядування і фактично не здійснювала правопорушення корупційного штибу в контексті складників та змісту складу корупційного делікту, водночас наявну юридичну плутанину слід піддати вказаним правовим обмеженням. Однак це створює додаткове даремне навантаження на спеціалізовані антикорупційні інститути. На підставі вищенаведеного вважаємо, що доцільно запропонувати внесення змін у диспозицію ч. 1 ст. 172⁶ КУпАП в частині доповнення її частиною гіпотези, а саме: «... вчинене з метою приховування істотної зміни в майновому стані декларанта». Пропонована модифікація ст. 172⁶ КУпАП, на думку автора, сприятиме значному поліпшенню результативності та ефективності її застосування у сфері запобігання корупційним деліктам, на противагу від загального діапазону деліктів, який є притаманним зазначеній правовій нормі, таким чином,

створить підвалини для синергетичної інтеграції наявної інформації щодо неправомірного збагачення державних службовців, отриманої в процесі громадських розслідувань, у сферу доказової бази у процесі судового розгляду справи.

В. Відсутність чітко рамоканих критеріїв щодо відмежування кримінальних та адміністративних корупційних правопорушень.

Основними чинниками проблемності в реалізації алгоритму адміністративно-правової реакції стосовно корупційних деліктів є некропітка методика щодо акумулювання доказів, проблеми щодо результативної реалізації слідчих і негласних слідчих та розшукових дій, — власне, цією детермінантою є наявна недосконалість, а інколи — й цілком суперечливий характер норм чинного законодавства. Сьогодні серед учених має місце дискусія щодо відмежування складу кримінального правопорушення, а саме: «Зловживання владою або службовим становищем» (ст. 364 КК України), «Службова недбалість» (ст. 367 КК України) [16] зі складом адміністративного правопорушення, котрі позиціоновано в диспозиціях ст. 172⁸ «Незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень» [8] та ст. 172⁷ «Невжиття заходів щодо протидії корупції» КУпАП [8].

Серед учених тривалий час має місце дискусія щодо єдності правозастосовної практики під час застосування антикорупційного законодавства. На думку М. Хавронюка, «... часто діяльність із запобігання корупції здійснюється не завжди відповідно до закону — як через неправильне розуміння або завідоме спотворення змісту закону окремими суб'єктами його застосування, так і через вади самого закону» [17].

Так, слушною є думка В. Трепака про те, що «окремі корупційні злочини не є корупційними правопорушеннями в розумінні закону і, навпаки, частину корупційних правопорушень, за які передбачено відповідальність не визнано корупційними» [18].

Незважаючи на те, що в Законі України «Про запобігання корупції» закріплено концепт корупції, В. Гедульянов зазначає про те, що «антикорупційне законодавство України не обмежено профільним законом, а у приписах, зокрема, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України передбачено склади порушень чинного антикорупційного законодавства, що виходять за межі концепту «корупція» за Законом України «Про запобігання корупції». Такий стан правового регулювання визначає необхідність пошуку нової універсальної теоретичної формули, яка є узагальнювальною» [19].

Позиціонуючи думки науковців щодо конкретних норм чинних законодавчих актів, можна дійти висновку, що суб'єктом законодавчої ініціативи в частині єдиного критерію стосовно розмежування адміністративних та кримінальних правопорушень позиціоновано факт істотної шкоди, котрий можна буде виявити за умови факту матеріальної шкоди, яка спричинена дією чи бездіяльністю суб'єкта відповідальності. Водночас за обставин, котрі унеможливають проведення оцінювання розмірів завданих матеріальних збитків під час процесу здійснення провадження, має місце

юридичний казус, за якого органи досудового розслідування або суд повинні здійснити перекваліфікацію здійснених дій та послуговуватися нормами КУпАП, а не нормами ККУ, що є позиціонуванням саме неналежного ступеня запобіжної оптимальності та результативності наявного становища зазначених вище норм КУпАП.

Подальшим «інгібітором» результативної й оптимальної діяльності ІГС є декотра несумісність становища механізму нормативного та правового забезпечення механізму вчинення ними саме фахової професійної діяльності з наявними громадськими потребами, які позиціонуються наявним станом динамічного розвитку суспільства, беручи до уваги неналежну дієвість наявних антикорупційних заходів правової охорони. Парадоксальним є становище, коли громадські антикорупційні об'єднання (інститути) (надалі — ГАО (І)), приймаючи приписи щодо процедур функціонування, котрі юридично є субординовані чинному законодавству, вочевидь, розраховують на абсолютну гласність і цілковиту взаємодію з органами державної влади, які подеколи є об'єктами антикорупційного інспектування саме членами ГАО (І).

Для усунення позиціонованої прогалини чинного вітчизняного антикорупційного законодавства автор висловлює пропозицію щодо підготовки та прийняття постанови КМУ «Положення про громадські антикорупційні об'єднання (інститути) та їх повноваження», у котрій виокремити низку головних моментів, котрі сприятимуть забезпеченню саме право-мірності, якості й комплексності функціонування ІГС у контексті задекларованої програмних завдань та мети.

Зокрема, має місце потреба в коригуванні не тільки нормативного та правового аспектів діяльності ГАО (І), але й організаційний та функційний. Ґрунтовне опрацювання наукового доробку учених-адміністративістів та статистичної вибірки фактів дають можливість авторові дійти висновку щодо наявного стану участі ІГС стосовно превенції корупційним деліктам в Україні:

А. Несприятливий ефект експонентного зростання кількісних показників громадських об'єднань, які лише декларують ранг антикорупційних інститутів.

Станом на 01 квітня 2022 р. в Україні офіційно зареєстровано 97063 громадські організації, серед них — 1 860 наділено рангом антикорупційних [20]. Водночас «... достеменно кількість антикорупційних інститутів, котрі здійснюють практичну функцію стосовно запобігання корупційним деліктам, складає не більше 2 % від задекларованої кількості» [21, с. 7–25]. Наведені статистичні дані ставлять під дуже великий сумнів концепцію щодо взаємозв'язку між кількістю антикорупційних громадських організацій і якістю та ефективністю громадського антикорупційного ефекту, що надає всі підстави для перегляду наявного становища цього компоненту громадських утворень.

Б. Факультативне долучення антикорупційних громадських інститутів до антикорупційних ініціатив.

Ураховуючи приписи чинного законодавства, громадські об'єднання, позиціонувавши власну програмну мету та завдання, самостійно окреслюють процедурні питання й вектор їх досягнення, позаяк володіють цілковитою автономією щодо координації власної програмної діяльності. Чинне законодавство, на жаль, не передбачає жодних обов'язків або методів та засобів інтенсифікації програмної, водночас і антикорупційної діяльності. Задля усунення наявних прогалин у національному законодавстві пропонуємо доповнити запропоноване до схвалення КМУ «Положення про громадські антикорупційні об'єднання (інститути) та їх повноваження» нормою такого змісту: «... Громадське об'єднання, яке отримало статус антикорупційного і не здійснює низку незалежних заходів, котрі є спрямованими на розкриття й інформування органів правоохорони стосовно корупційних детермінант, ризиків або деліктів протягом двох календарних років підряд, позбувається наданого статусу із зобов'язанням стосовно подальшого змінення статутних документів та відомостей, котрі розміщені в державних реєстрах», яка сприятиме вимозі підтвердження «порогової» участі громадського об'єднання або його чинних членів щодо практичної реалізації заходів антикорупційного штибу.

В. Відсутність результативного алгоритму покращення рівня практичних умінь та навичок членів громадських інститутів у галузі превенції корупційним правопорушенням.

2. Пріоритетні вектори подальшого вдосконалення механізмів долучення ІГС до процедури запобігання корупційним деліктам в Україні

Зважаючи на основоположну програмну мету функціонування ГАО (І), а саме розкриття наявного корупційного ризику, здійснення моніторингу можливих корупційних дій держслужбовців, узагальнення даних, котрі свідчать про тендеційну й корупційно-детерміновану природу приписів державного управління та інкорпорацію фактів, котрі імовірно можна використати як докази, есенційного сенсу набуває запит щодо набуття й безперервного підвищення спеціалізованих умінь та знань усіх членів ГАО (І).

Запобіжним заходом, який унеможливить шанс нехтування громадськими інститутами антикорупційного штибу обов'язку щодо системного підвищення рівня професійної кваліфікації його членів, на думку автора, повинно послугувати внесення до запропонованого до схвалення Кабінету Міністрів України «Положення про громадські антикорупційні об'єднання (інститути) та їх повноваження» норми такого змісту: «Фахові члени громадських антикорупційних інститутів (об'єднань), котрі не направлялися на підвищення кваліфікації чи стажування до спеціалізованих державних органів антикорупційного штибу протягом двох календарних років підряд, визнаються асоційованими членами із прийдешнього календарного дня після закінчення дворічного строку з моменту попереднього закінченого підвищення кваліфікації чи стажування, а у випадку, коли попереднє підвищення кваліфікації чи стажування не реалізовувалося, — із наступного ка-

лендарного дня після закінчення дворічного терміну із часу вступу до громадського антикорупційного інституту (об'єднання). У випадку недостатньої кількості кваліфікованих членів у контингенті громадського антикорупційного інституту (об'єднання) упродовж двох місяців підряд такий інститут (об'єднання) зобов'язано внести зміни до статутних приписів та у відповідних державних реєстрах, трансформувавши мету й організаційно-правовий статус на кшталт об'єднання шляхом позиціонування відповідно до загальних, неспеціалізованих вимог, задекларованих у Законі України «Про громадські об'єднання» [22].

Водночас неможливо оминати увагою й адміністративно-правовий складник упорядкування участі антикорупційних громадянських інститутів як правову аномію в частині регламенту їх участі під час процесу укомплектування інститутів публічного управління власне за критерієм «добročесності». Слушно акцентувати увагу на тому, що на сьогодні в національному законодавстві відсутні критерії та етапи перевірки на «добročесність», що досить негативно позначається на висновках, складених під час усіх етапів процесу перевірки та прийняття кінцевого рішення конкурсною комісією. Для усунення зазначеної прогалини в національному законодавстві пропонуємо у «Положення про громадські антикорупційні об'єднання (інститути) та їх повноваження» окреслити алгоритм та квінтесенцію всіх стадій перевірки добročесності кандидатів на субституцію вакантної посади органів публічної служби.

Висновки. Стратегія залучення інститутів громадянського суспільства повинна базуватися на консолідації двох підходів, а саме:

1) удосконалення процедури створення, діяльності інститутів громадянського суспільства антикорупційного штибу;

2) подальшого вдосконалення загальної системи залучення інститутів громадянського суспільства до превенції корупційних деліктів.

Результативність і якість здійснення низки антикорупційних заходів ІГС еквівалентно залежить від ступеня трактування їх юридичного становища не на місцевому, а на загальному державному рівні, що, у свою чергу, зобов'язує прийняти «Положення про громадські антикорупційні об'єднання (інститути) та їх повноваження».

Зазначена правова конструкція сприятиме суттєвому підвищенню ролі громадянського суспільства як автономного та вкрай плідного суб'єкта запобігання корупційним правопорушенням, посиливши українські приписи антикорупційної практики, формуючи підвалини нової конструктивної ескалації вітчизняної правової системи й публічного апарату без згубного втручання корупції в хід їхнього функціонування.

Кооперація держави та інститутами громадянського суспільства повинна забезпечуватися через:

1) прийняття сучасного антикорупційного законодавства, котре відповідає світовим стандартам і враховує рекомендації GRECO;

2) здійснювати низку заходів за участі ІГС та органами державної влади й місцевого самоврядування стосовно наявних корупційних ризиків, котрі мають місце або можуть виникнути в їхній діяльності;

3) втілювати низку спільних дій, покликаних формувати у громадян України психології негативного ставлення до корупції, зміцнювати культуру доброчесності, шани до верховенства права.

Список використаних джерел

1. *Movchan A., Babjak A., Movchan M.* Issues of the Improvement of Anti-Corruption System in Ukraine. Proceedings of the International Conference on Business, Accounting, Management, Banking, Economic Security and Legal Regulation Research (BAMBEL 2021): (August 26–27, 2021, Kyiv, Ukraine). Kyiv, 2021. P. 132–137. <https://dx.doi.org/10.2991/aebmr.k.210826.023>.
2. *Nazar Y. S., Nazar T. Ya., Prots I. M., Yosyfovych D. I., Ilyushyk O. M.* Application of Administrative and Financial and Legal Responsibility for Budget Offenses under the Laws of Ukraine and Other Countries of Eastern Europe. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2020. [S.l.]. Vol. 11, N 4. P. 1246–1252. [https://doi.org/10.14505/jjarle.v11.4\(50\).20](https://doi.org/10.14505/jjarle.v11.4(50).20).
3. *Bogolib T. M.* Corruption in Ukrainian society: Problem of counteraction to effective development of economy. *East European Scientific Journal*. 2015. Vol. 4, Issue 1. Pp. 16–21.
4. *Casallas V., Lucia O., Gomez O., Emilse N., Diaz H., & Wilder A.* Practices to prevent corruption in public and private entities. *Logos Ciencia & Tecnologia*. 2020. Vol. 12, Issue 2. Pp. 131–146. <https://doi.org/10.22335/rlect.v12i2.1142>.
5. *Kopotun I. M., Herasymenko L. V., Tykhonova O. V., Leonenko M. I., & Shurupova K. V.* Public control and counteraction to corruption offences by means of social communications and networks. *Revista San Gregorio*. 2020. No. 42. Pp. 20–27.
6. *Maxim S.-T.* Is Corruption an Inevitable Social Phenomenon in a Changing Society? *Postmodern Openings*. 2017. Vol. 8, Issue 1. Pp. 33–39. URL: <https://bit.ly/3b12lax>; <http://dx.doi.org/10.18662/po/2017.0801.03>.
7. *Parisi N.* The institutionalisation of strategies to prevent corruption: the international and European model. *Revista Brasileira de Estudos Politicos*. 2019. N. 119. Pp. 397–447. <https://doi.org/10.9732/P.0034-7191.2019V119P397>.
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073–10. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://bit.ly/3onFJGr>.
9. Про запобігання корупції. Закон України від 14.10.2014 р. № 1700–VII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://bit.ly/3vaN6oj>.
10. Зарубіжний досвід створення та діяльності спеціальних антикорупційних органів / за заг. ред. В. Гузиря. Київ : Національна академія прокуратури України, 2015. 313 с.
11. *Костенко О. М.* Культура й закон у протидії злу. Київ : Атіка, 2008. 352 с.
12. *Гаруст Ю. В., Мельник В. І.* Правоохоронні органи на захисті економічної безпеки України: адміністративно-правовий аспект. Суми : Мрія, 2019. 256 с.
13. *Пархоменко-Куцевіл О. В.* Компаративний аналіз формування антикорупційних інституцій в Україні та Гонконгу: проблеми та перспективи. *Правова позиція*. 2019. № 2 (23). С. 78–84.

14. Бухтіарова А. Г. Особливості взаємодії Національного антикорупційного бюро і Державної служби фінансового моніторингу України. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2018. Вип. 19: Серія економічна. Серія юридична. С. 31–35.
15. Реєстр корупціонерів. *Національне агентство з питань запобігання корупції*. URL: <https://bit.ly/3z0CRUJ>.
16. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341–III. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://bit.ly/2HuG8kE>.
17. Науково-практичний коментар до Закону України «Про запобігання корупції» / наук. ред. М. І. Хавронюк. Київ : Ваіте, 2018. 472 с.
18. *Трепак В.* Законодавче визначення поняття «корупційне правопорушення» як потенційне джерело колізій: проблемні питання теорії та практики. *Юридична Україна*. 2016. № 3–4. С. 50–57.
19. *Гедульянов В. Е.* Запровадження терміну «порушення антикорупційного законодавства» як один із напрямів гарантування термінологічної визначеності. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2019. № 3 (65). С. 147–152.
20. Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання. *Державна служба статистики України*. URL: <https://bit.ly/3PGweps>.
21. *Blikhar V. S., Kisil Z. R.* On the issue of integration of civil society institutions in the process of preventing corruption in public apparatus and local government bodies in Ukraine. *Development vectors in public management and administration*. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2021. Pp. 7–25. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-082-7-1>.
22. Про громадські об'єднання. Закон України від 22.03.2012 р. № 4572–VI. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://bit.ly/3ztEWtL>.

Надійшла до редакції 12.04.2022
Рекомендовано до друку 20.06.2022

Zoriana KISIL

Loiv State University of Internal Affairs

International Experience of Involvement of Civil Society Institutions to the process of Prevention of Corruption in Ukraine

The scientific research states that changes in Ukraine, both in the economy and in politics, actively affect the process of producing new relationships in the formation of modern relations of public administration with public institutions (associations). Further, the study highlights that the steady relationship between public authorities and society is evidence and guarantee of social and legal stability and state development because the current problems in Ukraine cannot be solved without the full assistance of society. Simultaneously, this spreads to the civil society institutions. The paper investigates the civil society institution's functions in preventing corruption offenses in public authorities. The research offers proposals for solving a range of theoretical and practical assignments that are supposed to prevent the committing corruption offenses by civil servants. Moreover, the research emphasizes that the necessity for careful analysis of current problems of identification of public institutions through the prism of authorized bodies for corruption offenses prevention is motivated by several factors. Dominant is the low level of effectiveness of domestic measures to prevent corruption, as evidenced by the permanent increase in the number of corruption offenses and

considerable anti-corruption potential of society, the full implementation of which is impossible without updating existing legislation. The article implements a comprehensive and systematic study of existing international experience in preventing corruption through the functioning of civil society institutions, outlines the main gaps in the modern legal dimension of these institutions' functioning, and develops ways to overcome these problems by implementing foreign experience. The article highlights that the current state of scientific research, which is dedicated to the study of factors that prevent the effectiveness and success of the professional functioning of civil society institutions, is characterized by considerable invariance and sometimes contains contradictory doctrines. As a result, the study confirms that it is crucial to eliminate existing gaps in administrative and legal dimensions and identify methods and means of implementing functions to create a comprehensive and effective mechanism for implementing best international practices into professional activities of civil society institutions.

Keywords: *civil society institute, prevention, corruption offenses, international experience, administrative and legal mechanism.*